

Finsam | Nationell nätverskonferens 2010

Text och foto Catrin Haglund

©.2010 Malmö högskola

Första dagen

Finsams nationella nätverkskonferens hålls den 21-22 april 2010 på Hotell Hilton i Malmö. Eva Hallmer Lindahl, förbundschef för Finsam i Malmö, hälsar välkomna och presenterar konferensens moderator Maja Aase, frilansjournalist.

Eva lämnar sedan över ordet till konferensens invigningstalare Kent Andersson, kommunalråd i Malmö och styrelseordförande i Finsam Malmö. Kent avslutar med att uppmuntra alla att ta till vara på de här två dagarna för att jämföra och byta erfarenheter med varandra.

Hans Sarv | Systemteoretiskt perspektiv på samverkan

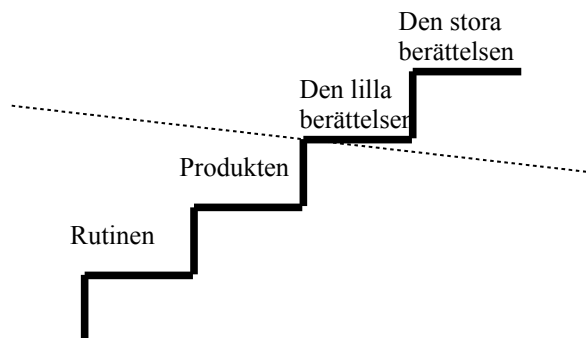
Hans Sarv är professor i logistik på högskolan i Borås. E-post: hans@sarv.se

Tre modeller för samverkan

1. **Ensemblemodellen** – som en jazzorkester som bygger på en gemensam upplevelse av musiken. Jazzorkestern består av individualister som tillsammans skapar musik.
2. **Dirigentmodellen** – Dirigenten ser i detalj till att de olika musikerna gör på exakt rätt sätt så att allt blir samordnat
3. **Gemenskapsmodellen** – en kombination av ensemble- och dirigentmodellen och också den modell som Hans kommer att tala för.

De fyra utvecklingsstadierna

1. **Rutinen:** Fokus på rutiner, organisation, scheman – tjänsterna blir vad de blir
2. **Produkten:** På hemsidor, av handläggare, i varje möte. Avnämarna har ”menyn” klar för sig.
3. **Den lilla berättelsen:** Fokus på vad som FAKTISKT sker vid förmedlandet av tjänsterna. Inte representativt utan utvalt av den som berättar, hur våra tjänster fungerar i verkligheten i sin praktiska vardag.
4. **Den stora berättelsen:** Fokus på vad som FAKTISKT sker i avnämarnas liv.

De fyra utvecklingsstadierna

"Ett systemiskt möte är som en exkursion"

Innovation

Hans Sarv berättar om hur han berättat för en expedit att han skulle på middagsbjudning och ta med sig champagne och jordgubbar. Han bad därefter expediten att snoppa jordgubbarna vilket hon också gjorde. Hon såg sin roll i helheten och skapade den lilla berättelsen för att se till att den stora (att kunden skulle komma till middagsbjudning med färdignoppade jordgubbar) skulle komma till stånd.

<http://www.stewleonards.com>

- Chesbrough: Open Innovation – Delge andra sina problem
- Franke: User Innovation – Delge andra sina lösningar
- Sarv: Innovation community/Innovativa gemenskaper – Bilda gemenskaper för systemiska utmaningar (exempelvis samverkan)

Frågor

- *Lagstiftningen runt Finsam är inne på den "högra sidan", men styrningen på "vänstra sidan" är hårdare. Hur möter man människor i vardagen för att hitta lösningarna?*

Finsam-alternativet har systemiska ambitioner. Men du har rätt i att styrningen på vänstra sidan är stenhård och hur ska vi förena det med högersideambitionen? Det viktiga är att kolla den lilla och stora berättelsen, vilket värde har det för individen i vardagen. Det handlar om att jobba med hela systemet, höga tjänstemän och politiker måste också vara med i de systemiska mötena.

Lästips: Stockholms Läns Landsting kommer snart med en publikation om hur de arbetat med sitt värdegrundsarbete.

- *Vad är det första steget när man kommer hem till sin organisation efter den här konferensen?*

Tillsätt en förpatrull som får i uppgift att jobba med den här samverkansambitionen och arbeta upp nya stigar. Det här är inte en kursfråga utan en stigfråga.

Några länkar

- <http://www.lilly.se> (Open innovation)
- <http://www.threadless.com> (User Innovation)
- <http://www.sej.co.jp>
- <http://www.pg.com>
- <http://www.skane.se/mas>
- <http://www.coachingourselves.com>

Henrik Hammar & Kent Andersson | Hur ser SKL på utvecklingen i samordningsförbunden?

Kent Andersson, kommunalråd, Malmö stad och Henrik Hammar, Region Råd, Region Skåne.

Vi organiserar våra liv annorlunda idag, säger Kent Andersson, men institutionerna har inte riktigt hängtt med. **Kommuner och landsting/region ser fortfarande likadana ut.** Ropet på samverkan kan ses som en konsekvens av att institutionerna inte kan möta det nya sättet att organisera arbetslivet.

Samverkan och samarbete har länge varit svaret för att hjälpa individer med behov av stöd från flera olika instanser säger Henrik Hammar. **En framtida utmaning blir att hitta incitament till samverkan.**

En annan viktig punkt är att värna om **sektorsansvaret** som måste fungera parallellt med samverkan menar Andersson. SKL ska verka för en långvarig stabil organisation och att pengarna är tillräckliga, konkluderar Hammar.

- *De här pengarna som finns avsatta – 5 % får samordningsförbundet. Det finns idag ingen möjlighet för de 100 kommuner som inte har något samordningsförbund att göra det för att det inte finns ekonomi till det. Hur kommer ni från SKL:s sida att driva de här frågorna gentemot staten?*

Hammar svarar att de kommer att fortsätta ligga på staten i förhandlingarna. Vad som också är viktigt för dem är att lyfta upp de goda resultaten, att det är samhälleligt nyttigt.

Hammar säger också att det behövs något nationellt forum/organisation också: ”Jag delar din uppfattning om att det **fodras mer pengar och stabilare organisation även på nationell nivå för att klara ut det här.**”

- *Vi producerar ju mycket utvärderingar och studier och har mycket att ersätta om tvärsektoriell samverkan. Vi skulle gärna vilja berätta mer om vad vi gör men vi saknar arenor/plattformar. Vi vill berätta för er politiker i era grupper om vad vi gör!*

”Visst skulle man kunna ordna den typen av hearings!” svarar Hammar.

- *Finsam är ju lite känt. Varför har kommuner och landsting valt att köra sin egen kampanj...?*

Hammar svarar att vi måste inse att kommuner, landsting och regioner har ett eget ansvar att bedriva samverkan och att Finsam är *en* del. SKL har skyldighet att utveckla sina medlemmar på alla fronter och förnya. Andersson menar att vi behöver **många olika dörrar** in så att alla kan hitta sin dörr. När man sedan kommer innaför så ska vi sätta ihop det som passar individen med hjälp av våra olika kompetenser.

Johanna Andersson | Kunskapsöversikt i samordningsförbunden

... men också utanför Sverige och utanför Finsam

Johanna Andersson, doktorand Västra Götaland. Nordiska högskolan för folkhälsovetenskap.

Uppdraget har varit att göra en **systematisk sammanställning av kunskap om och erfarenheter av samverkan inom arbetslivsinriktad rehabilitering**. Forskargruppen har gjort en litteratursökning av svenska, övriga nordiska och internationella studier som publicerats under de 10-15 åren och kartlagt olika former av samverkan, hur samverkan kan organiseras och utvärderas samt vilka framgångsfaktorer som finns. Resultatet bygger på cirka 50 artiklar. Hälften var svenska och rörde svenska förhållanden.

Modeller för samverkan

De modeller för samverkan som har identifierats kan delas in i två olika huvudinriktningar. Vissa är mer strukturella medan andra är inriktade på processer.

Till de **strukturella modellerna** hör case management, partnerskap mellan organisationer, samlokalisering och finansiell samordning. Till de **processinriktade modellerna** hör kontakter och informationsutbyte, flerpartsmöten och multidisciplinära team.

Hinder och framgångsfaktorer

De hinder som identifieras är **strukturella hinder** som till exempel skillnader i uppdrag och regler, bristande stöd, kontinuitet och incitament. Det kan även finnas **hinder i arbetsprocessen** till exempel kulturella skillnader, bristande ömsesidig kunskap och förtroende, revirtänkande och olämpligt ledarskap.

Framgångsfaktorerna är för det första **stödjande strukturer**, till exempel en tydlig målgrupp och relevanta aktörer, stark förankring och incitament och för det andra **främjande processfaktorer** som standardisering och formalisering, gemensam utbildning, gemensamt arbetssätt och stödjande ledarskap.

Utvärdering och effekter

Det finns stora svårigheter att isolera och mäta effekter av samverkan i en rehabiliteringsprocess och de flesta studier har inte varit effektutvärderingar. Vad som kan sägas om de effektstudier som ändå har gjorts är att **de flesta visar positiva effekter**, några visar oförändrad effekt (på kort sikt) men **inga studier visa negativa effekter av samverkan**.

Slutsatser

- Det finns flera olika modeller för rehabiliteringssamverkan, men inte alltid renodlade utan ofta i kombination.
- Det finns en tydlig spegeleffekt mellan hinder och framgångsfaktorer – vad som upplevs som ett hinder kan ofta vändas till att bli en framgångsfaktor.
- Effekterna av samverkan inom arbetslivsinriktad rehabilitering är positiva, men det är svårt att utvärdera samverkan
- Det finns inga tydliga skillnader mellan olika länder, målgrupper eller problematik – ett angeläget område för fortsatt forskning.

Ale Friberg | Nationella rådet

Ale Friberg sitter i Nationella rådets arbetsgrupp. Han hoppade in istället för Ulrika Persson som fått förhinder.

Nationella rådet består av Ulrika Persson, ordförande (Försäkringskassan), Henrietta Stein (Arbetsförmedlingen), Per-Arne Andersson (SKL) och Anders Tignell (Socialstyrelsen). Det finns även en **arbetsgrupp** som bland annat bereder frågor till rådets möten.

Det Nationella rådet ska **utgöra ett forum för gemensamma ställningstaganden** i strategiska frågor vad gäller finansiell samordning samt ett forum för samlade diskussioner om det gemensamma uppdraget och för att **söka samfälliga lösningar** av problem och frågor. Det Nationella rådet ska **bibehålla en gemensam målsättning** med samverkan bidra till en **gemensam kunskapsuppbyggnad** inom området.

Kommande händelser

- Nästa nätverkskonferens 2011 ordnas av samordningsförbundet Östra Östergötland i Norrköping.
- ”På spåret mot arbetsmarknad” Fredagen den 9 juli kl 13:00-17:00 (Almedalsveckan) i Donnerska huset i Visby.

Sven Envall | SUS

Sven Envall, huvudprojektledare, Försäkringskassan

Exempel på uppgifter ur nya SUS är **kontaktuppgifter till samordningsförbund**, uppgifter om insatser (projekt, inriktning och budget). Man kommer kunna få **uppgifter om deltagare**, kostnader per deltagare, deltagare i arbete osv. Man kommer även att kunna **”spåra” individer** för att se om de gått vidare till andra projekt.

Gamla SUS är inte användarvänligt och därför finns bristfällig information inmatad. Endast ca 7 % av inregistrerade deltagare kan flyttas över. Information i befintliga SUS kommer att finnas kvar och lagras hos FK. Även nya **SUS bygger på att man lokalt verkligen matar in uppgifter** så att det inte blir samma problem som sist.

Samtliga myndigheter och samordningsförbund kommer att kunna skaffa **åtkomst** till Nya SUS för att registrera uppgifter och hämta rapporter ur systemet. Det kommer att räcka att ha tillgång till en **mobiltelefon** för att begära åtkomst. De som arbetar på samordningsförbund men **inte är anställda vid någon av de fyra myndigheterna** kommer inte att ha tillgång till den enskilda listan om exakt vilka deltagare som finns i vissa projekt av juridiska skäl. Resten kommer även de ha tillgång till.

Lanseringen beräknas börja i delar av landet den **30 september** i och sedan pågå fram till årsskiftet då alla beräknas vara inne i det nya systemet.

Andra dagen

Den andra dagen av konferensen inleddes med parallella seminarier.

- Exigo: En arbetsmarknadsinsats kombinerad med behandling och friskvård för individer med posttraumatiskt stressyndrom. Annika Norlind, processledare
- SAMS: Samverkan om Sjukvårdsförsäkrade, Sara-Marie Gertsson, processledare
- Systemiskt möte: Systemisk teori i praktiken. Eva Hallmer Lindahl & Lena Roslund
- Politikernas roll i samordningsförbunden. Kurt Kvarnström & Alf Svensson
- Politikernas roll i samordningsförbunden. Kurt Kvarnström & Alf Svensson
- Statliga tjänstemännens roll i samordningsförbunden. Ingrid Wangerud, FK & Thomas Gustavsson, AF

Gunnar Axén & Kurt Kvarnström | Hur kan vi utveckla samordningsförbunden? Paneldebatt

Kurt Kvarnström (S) och Gunnar Axén (M), Socialförsäkringsutskottet, deltog i paneldebatten.

Finansieringen av samordningsförbunden var ett återkommande tema under debatten. Gunnar Axén berättar att man nu vill ändra så att anslaget läggs in som en **vanligt anslag i budgeten** istället för att vara 5 % av sjukpenninganslaget för att skapa mer kontinuitet och förutsägbarhet för samordningsförbunden.

Kvarnström menade att Regeringen **prioriterat ner fyraparts-Finsam** och istället prioriterat samverkan mellan Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. Axén håller inte med om att de prioriterat ner fyrapartssamverkan utan att de **lagt till** samverkan för Försäkringskassan, landstinget vilket innebär att det är en ytterligare part som är med och delar, men att det är lika mycket pengar som går till fyrapartssamverkan i år som förra året. Förra året var första gången som medlen utnyttjades fullt ut.

Diskussionen kom även att handla om hur man skulle få fler samordningsförbund runt om i landet. Axén öppnade upp för möjligheten att göra det **obligatoriskt med samordningsförbund** medan Kvarnström inte tyckte att det är en bra lösning att tvinga fram samverkan och ville istället att Försäkringskassan ska få ett tydligt uppdrag att arbeta med att få igång de som inte är med.

- *På vilket sätt kan ni som politiker medverka till att ge förutsättningar till den reguljära verksamheten att ta till sig de nya arbetssätten?*

Axén svarar att han förstår att det upplevs som att det inte sprids tillräckligt mycket kunskap om vad som sker inom Finsam och frågar sig om man ska ge ett **tydligare uppdrag till FK eller Socialstyrelsen eller någon annan att systematiskt sprida kunskapen**. ”Kanske måste vi det” säger Axén och lovar att ta med sig frågan. Kvarnström säger att implementeringen hittills har gått bra hos kommuner och landsting men att det går tyngre på statens sida hos FK och AF. Här måste man fundera på de **regleringsbrev** som skrivs, säger Kvarnström.

- *Vi har människor som som hamnar utanför och som heller inte har LSS. Vad har ni tänkt att göra för att mer hjälpa denna grupp?*

Kvarnström svarar att man måste jobba för att hitta lösningar för den målgruppen då man från politikens håll länge ställt för stora krav på att individen måste räcka till fullt ut. En lösning skulle kunna vara att **förändra Samhall** och att föra en mer aktiv diskussion med hela arbetslivet för att hitta former för de här människorna, menar Kvarnström. Axén är inte heller helt främmande till att förändra Samhall även om han vill lämna det öppet om det är Samhall eller någon annan instans som kan gå in. Det borde vara både kommunen och statens ansvar att ge en bra daglig verksamhet, säger Axén, ”det står näst på vår reformlista att göra något åt det”.

- *Finns det behov av interdepartementala arbetsgrupper vad gäller finansiell samordning? Och blir Finsam en aktör i etableringen av resursgrupper också?*

Axén och Kvarnström är överens på båda frågorna: Ja, det behövs hängreanor på alla nivåer!

Mats Andersson & Mikael Ottosson | Reflektioner kring utvärderingsprocessen i Malmö

Mikael Ottosson, lektor i arbetsvetenskap och Mats Andersson, projektledare, båda från Malmö högskola.

Malmö högskolas utvärderingsuppdrag är att undersöka **hur verksamheten utvecklas i förhållande till hur mål och uppdrag är formulerade**. Malmö högskola arbetar både med utvärderingar av Finsams olika projekt och med en utvärdering som fokuserar på samverkan mellan styrelse, beredningsgrupp och förbundsledning inom Finsam i Malmö. **Utvärderingarna har en främjande karaktär** där poängen är att kontinuerligt återkoppla resultat. Om resultatet är det svårt att säga något förrän framåt 2015, ”men vi har i alla fall kommit så långt att vi kan ställa ett par vettiga frågor”, säger Mats Andersson.

Finsam i Malmö

I Malmö idag finns många som befinner sig så långt ifrån arbetsmarknaden att de har svårt att ens komma in i en rehabiliteringsprocess. Det finns ett glapp mellan *utanförskapet* och *rehabilitering*. Här finns ett behov av insatser som bättre beskrivs som ”förrehabilitering”. Det är främst sådan förrehabilitering som Finsam i Malmö ägnar sig åt idag, inte arbetsrehabilitering, menar Mikael Ottosson. En fråga att fundera på är vad som händer med de här människorna när de kommer ur förrehabiliteringen, finns det något åt dem då eller faller man tillbaka? Framåt 2015 tror Ottosson att vi ha svar på den frågan.

- *Fortfarande är det ca 10 000 individer i Malmö som bedöms inte passa in i den rehabiliteringskedja vi har idag (...) Vi sysslar med förrehabilitering för att sedan kunna gå in i den ordinarie rehabiliteringen*, kommenterar Eva Hallmer Lindahl, förbundschef för Finsam i Malmö.

Ottosson svarar att det inte är fel utan tvärtemot. Den här gruppen är svagast och har svårt att hävda sig:

- *Där man inte har samordningsförbund, har man hittat lösningar där eller finns det en stor grupp människor inte har tillgång till det här stödet att komma in i den vanliga rehabsvängen? Borde inte det här fungera i det reguljära systemet?*

Christina Husmark-Persson | Hur ser Regeringen på Samordningsförbundens framtid?

Christina Husmark-Persson, socialförsäkringsminister

Christina Husmark-Persson inleder med att berätta om bakgrunden till förändringen i **rehabiliteringskedjan** som i stort bygger på Anna Hedborgs rapport där sjukskrivning beskrivs som en ”parkeringsplats”. Husmark-Persson tror att de omdebatterade **tidsgränserna** är en garant för att människor inte ska glömmas bort utan att olika myndigheter och aktörer faktiskt måste agera, inte ”vänta och se”.

Det har funnits möjlighet att skicka in frågor till Christina Husmark-Persson inför besöket. Den första frågan handlar om **långsiktig och stabil finansiering** och Husmark-Persson svarar att de i budgetpropositionen lovat att prova möjligheten om en mer stabil finansiering, ”vi jobbar aktivt med det”.

Den andra frågan var om det **är det rimligt med lokala variationer?** Husmark-Persson svarar att hon tycker det eftersom det ser olika ut i olika kommuner. Men även om det kan se olika ut så får inte stöden utebli, **brist på samordning är inte acceptabelt även om det inte finns samordningsförbund**, menar Husmark-Persson.

Vem tar ansvar för utvärdering och uppföljning? Husmark-Persson svarar att Inspektionen för Socialförsäkringar – som har tillsyn över Försäkringskassan – har fått i uppgift att sammanställa de utvärderingar som har gjort av samordningsförbunden. Ett delbetänkande kommer den 3:e maj.

En annan fråga handlade om man kan **lagstifta om att kommuner ska ha samordningsförbund**. Husmark-Persson tycker att det är att föredra om det sker på frivillig basis men hon är inte främmande till att utreda möjligheten.

Husmark-Persson berättar om den fråga som var ute hos samordningsförbunden om bara **två eller tre parter skulle kunna lägga pengar** till ett visst projekt. På den frågan är samordningsförbunden helt slittrade, hälften svarade ja och hälften nej och frågan har därför lagts ner tills vidare ”så får vi se vad som händer”.

- *Hur vill du att det ska se ut om tio år vad gäller Finsams område? Frågar moderator Maja Aase*
- *Ska jag vara riktigt ärlig så hoppas jag att ni har mindre att göra!*

